

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ-

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ε
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τ
Ε
Χ
Ν
Ο
Λ
Ο
Γ
ΙΑ

16 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1966

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», Ὑψηλάντου 45 - 47

Ἑπεύθυνος τυπογραφείου :
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Δημοκρίτου 8 καὶ Σόλωνος

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ :	Μήνυμα
ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ :	»
Κ. ΚΑΛΑΝΤΑΡΙΔΟΥ :	Μπροστά στὴν Φάτνη
ΑΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ :	Ἐξωτερικεὺς ἐσωτερικῶν ὁρμῶν καὶ τάσεων (Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἀγγλ. ὑπὸ ΑΦΡ. ΡΑΓΙΑ)
ΕΙΡ. ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΥ :	Μελέτη περιπτώσεως ἀσθενοῦς (Καρκίνος τοῦ πνεύμονος)
P. TOMPKINS :	Ἄνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν μαθήτριαν ἀδελφὴν (Μετάφρ. Β. ΣΙΩΜΑΛΑ)
ΤΗ. JUGLES :	Περὶ τῆς πρακτικῆς ἐξασκήσεως τῆς Νοσηλευτικῆς (Μετ. Δ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ)
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΜΗΝΥΜΑΤΑ	

ΑΡΙΣΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΥΣΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΟΡΜΩΝ Η ΤΑΣΕΩΝ

Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς τὸ Διεθνὲς Συνέδριον Ρουμανίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς τὴν ὁμαλὴν πορείαν τῆς ἀναπτύξεώς των τὰ παιδιὰ διανύουν ὠρισμένας περιόδους γνωστὰς ὡς «ἡ ἡλικία ἐσωτερικῆς τάσεως». Αἱ ἡλικίαι αὐταὶ περιλαμβάνονται μεταξὺ 2 1/2 ἕως 3 1/2 καὶ 5 1/2 ἕως 6 ἐτῶν. Κατὰ τὰς ἡλικίας αὐτὰς τὰ παιδιὰ ἐκδηλώνουν διαφόρους τύπους συμπεριφορᾶς γνωστὰς ὡς (ἐξωτερικεύσεις ἐσωτερικῶν τάσεων ἢ ὁρμῶν).

Τί σημαίνει ἐξωτερικεύσεις ἐσωτερικῶν ὁρμῶν ἢ τάσεων ;

Αὐταὶ εἶναι διάφοροι τρόποι ἀντιδράσεως τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος, οὕτως εἰπεῖν, ἐνστικτωδῶς, προσπαθεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς ἀπογοητεύσεις τὰς καταθλίψεις καὶ τὸ ἄγχος τὸ ὁποῖον τὸ περιβάλλον τοῦ προκαλεῖ. Φυσικὰ καὶ οἱ ἐνήλικες ὅπως καὶ τὰ παιδιὰ δοκιμάζουν τοιαύτας ἐσωτερικὰς τάσεις. Ἐν τούτοις εἰς ἐνήλικας αἱ ψυχολογικαὶ ἐκδηλοῦνται γενικῶς κατὰ τρόπον κοινωνικῶς παραδεκτὸν π.χ. τὸ κάπνισμα. Τὸ παιδί ἀντιθέτως ἐξωτερικεύει συνήθως τὴν ψυχολογικὴν του τάσιν κατὰ περισσότερον πρωτογόνους καὶ ἀντικοινωνικοὺς τρόπους. Ἀπλούστατα διότι εἶναι περισσότερον ἀνώριμον. Συχνὰ ἀναφερόμεθα εἰς τὰς ψυχολογικὰς ἐκτονώσεις ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ κακῶν συνηθειῶν. Ὅπως π.χ. ὁ ὀργίλος χαρακτήρ (Temper Tantrum) ὁ τραυλισμὸς, τὰ ρυθμικὰ κτυπήματα τῆς κεφαλῆς (Κεφαλόκρουσις), ὁ ἀδυνατισμὸς, ἡ δακτυλολειχία καὶ ἡ λίκνισις τοῦ σώματος. Τοῦλάχιστον ἓνα ἐκ τῶν τύπων αὐτῶν συμπεριφορᾶς δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Ἐὰν ἡ ἐκδήλωσις τοῦ τύπου τούτου δὲν εἶναι ὑπερβολικὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μέρος τῆς ὁμαλῆς ψυχικῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδιοῦ.

Αἱ ἐκτονώσεις αὐταὶ τῆς ἐσωτερικῆς τάσεως συνήθως τρομοκρατοῦν τοὺς γονεῖς, οἱ ὁποῖοι καταφεύγουν εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν παιδιάτρων. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ βοηθοῦνται ὥστε νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι

αἱ ἐπινοήσεις αὐταὶ τῶν παιδιῶν των πρὸς ἐξωτερικεύσιν τῆς ἐσωτερικῆς των τάσεως δὲν εἶναι ἐλαττώματα ἢ κακαὶ συνήθειαι δυνάμεναι διὰ φαρμάκων νὰ θεραπευθοῦν. Ἐὰν οἱ γονεῖς εἶναι ἤρεμοι, μὲ κατανόησιν καὶ ἀνεκτικότητα, τότε καὶ οἱ ἴδιοι καὶ τὰ τέκνα των θὰ ἀποφύγουν πλῆθος τοιούτων θλίψεων καὶ ἀνησυχιῶν. Πρέπει ἄλλως τε νὰ γνωρίζουν ὅτι οἱ τρόποι οὗτοι ἐκτονώσεως τῶν ψυχολογικῶν τάσεων τῶν τέκνων των ἐκδηλούνται συνήθως κατὰ τὸ τέλος τῆς προσχολικῆς ἡλικίας ἢ ὀλίγον ἀργότερον.

Τὰ ὀκτὼ στάδια ψυχολογικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς του.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἔχει ὡς βάσιν τὰς ἐργασίας τοῦ Erik Erikson καὶ ἡ κατωτέρω περιγραφή ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν περίληψιν τούτων.

Ὁ Erikson διαιρεῖ τὴν ψυχολογικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του εἰς ὀκτὼ ὁμάδας ψυχολογικῶν ἐκδηλώσεων δι' ὧν παρουσιάζονται αἱ διάφοροι βαθμίδες ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου μέχρι τῆς πλήρους ὀλοκληρώσεως αὐτῆς (τῆς προσωπικότητος).

Α'. Στάδιον 1ον: «Ἐμπιστοσύνη ἢ δυσπιστία».

1. Ὁ Φρόντ ὀνομάζει τὴν περίοδον ταύτην «στοματικὸν στάδιον».

2. Ἡλικία: Ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἕως 1 1/2 ἔτους.

3. Τὸ «λαμβάνον» στάδιον — τὸ κάθε τι φέρεται εἰς τὸ στόμα.

4. Περίοδος πλουτισμοῦ τῆς πείρας ὄλων τῶν αἰσθήσεων.

5. Τὸ βρέφος μαθαίνει νὰ λαμβάνη καὶ νὰ δέχεται ὅ,τι τοῦ δίδεται, προετοιμάζεται νὰ γίνῃ καὶ δότης καὶ λήπτης.

6. Ἐμπιστοσύνη. Τὸ βρέφος μαθα-

νει να εμπιστεύεται εις τὴν ταυτότητα καὶ σταθερότητα αὐτῶν πὸ τὸ φροντίζουν.

α) Αἰσθάνεται ὑποσυνειδήτως ὅτι αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷ δὲν θὰ τὸ ἐγκαταλείψουν ποτέ.

β) Ἀναπτύσσεται κρίσις :

1. Φυσιολογικῶς — παρορμήσεις ἀποθησαυρίζει καταλλήλως καθὼς τὸ βρέφος παρατηρεῖ αὐξουσαν δραστηριότητα πέριξ αὐτοῦ.

2. Ψυχολογικῶς — ἀναπτύσσει τελείαν ἐπίγνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς ξεχωριστοῦ προσώπου. μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτόν του ὡς ἀπλὴν ἐπέκτασιν τῆς μητρὸς του.

3. Τοῦ περιβάλλοντος — ἡ μητέρα ἐπιστρέφει εἰς τὰς συνήθεις ἀσχολίας της καὶ τὸ βρέφος δὲν εἶναι πλέον ὁ «κυρίαρχος», ἡ μητέρα δὲν περιστρέφεται πλέον ἀποκλειστικῶς γύρω ἀπὸ αὐτό.

γ) Ἀποτυχία εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῶν τῶν κρίσεων προκαλεῖ δυσπιστίαν καὶ τὸ παιδί χάνει τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς τὸν ἑαυτόν του καὶ πρὸς πάντα ἄλλον.

1. Παράδειγμα γεγονότος τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ αἰτίαν ἀποτυχίας ἐὰν ἡ μητέρα εὗρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ παιδί δι' ἓν κάπως μεγάλο χρονικὸν διάστημα, π.χ. λόγῳ προσωπικῆς της ἀσθενείας, τοῦτο τείνει νὰ διαμορφώσῃ ἓνα ψυχρὸ, κλειστὸν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἄτομον στερούμενον αὐτοπεποιθήσεως διὰ τὸν φόβον τῆς ἀποτυχίας ἢ τῆς ἐγκαταλείψεως ἐκ νέου.

Β' . Στάδιον 2ον : «Αὐτονομία ἔναντι ἐντροπῆς» .

1. «Τὸ προωκτικὸν στάδιον» ὅπως τὸ περιέγραψε ὁ Φρόυντ.

2. Ἡλικία : $1\frac{1}{2}$ - 3 ἐτῶν.

3. Ἀνακάλυψις τῆς μαγικῆς λέξεως «ὄχι» καὶ τοῦ ἀτομικοῦ «ἐγώ».

4. Περισσότερα μῦθικὴ ἀνάπτυξις καὶ καλύτερος συντονισμός.

5. Αὐτονομία. Πάλη θελήσεως μεταξὺ μητέρας καὶ παιδιοῦ, ἰδιαιτέρως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν διαπαιδαγώγησιν εἰς τὰ θέματα ἀφοδεύσεως.

α) Συγκράτησις ἔναντι ἀνεμποδίστου ἀφοδεύσεως : ἡ μητέρα ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸ

παιδί ἔλεγχον τῆς ἀφοδεύσεως ἀλλὰ τὸ παιδί λέγει «ὄχι».

β) Τὸ παιδί ἐν προκειμένῳ ἀναζητεῖ τὸν αὐτοέλεγχον ἀλλὰ χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν αὐτοεκτίμησίν του· θὰ εἶναι νὰ αὐτοελέγχῃ τὰς συνηθείας του ἀνεμποδίστου ἀφοδεύσεως, ὅταν τὸ ἴδιο τὸ θέλει.

γ) Ὑπερβολικὸς ἔλεγχος ἢ ἔλλειψις ἐλέγχου τείνει νὰ δημιουργήσῃ τὸ αἶσθημα τῆς ἐντροπῆς ἢ τῆς ἀμφιβολίας εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ.

1. Μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ καθαρτικὰ τοῦ ἀφαιροῦν τὸν αὐτοέλεγχον.

2. Τὸ παιδί μπορεῖ νὰ ἀντιδράσῃ μὲ (ψυχογενῆ) δυσκοιλιότητα ἢ διάρροϊαν.

Γ' . Στάδιον 3ον : «Πρωτοβουλία ἔναντι ἐνοχῆς» .

1. Τὸ «Ὀυρηθρικόν», «Οἰδιπόδειον» ἢ «φαλλικόν» στάδιον κατὰ τὴν ὀρολογίαν τοῦ Φρόυντ.

2. Ἡλικία : 4 - 6 ἐτῶν.

3. Ἔχει φθάσει εἰς τὸ σημεῖον κατὰ τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι ἓνα ἄτομον καὶ πρὸς ποῖον τύπον ἀνθρώπου θὰ ὁμοιάσῃ ὅταν μεγαλώσῃ (δηλαδὴ ἄνδρα ἢ γυναῖκα).

4. Ἡ συνείδησις ἢ τὸ ὑπερεγὼ διαμορφώνονται σταθερῶς.

5. Ὅλα τὰ παιδιὰ εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν δείχνουν μιὰν ὀριστικὴν προτίμησιν πρὸς τὸν γονέα τοῦ ἑτέρου φύλου καὶ ἀνταγωνίζονται σαφῶς τὸν ἄλλο γονέα ἐπιθυμοῦντα νὰ τὸν ὑποκαταστήσουν.

α) Αἷτια : παράδειγμα — τὸ ἀγόρι.

1. Θεωρεῖ τὸν πατέρα του ὡς ἀνταγωνιστὴν διὰ τὴν μητρικὴν ἀγάπην.

2. Σεξουαλικὴ συνείδησις (ἐπίγνωσις) — πολὺ ἀδύνατη ἢ τάσις αὐτὴ κατ' αὐτὸ τὸ στάδιον ἐξελίξεως καὶ διὰ τοῦτο ἀπωθεῖται.

β) Τὸ παιδί ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ συναγωνισθῆ μὲ τὸν γονέα τοῦ αὐτοῦ φύλου καὶ ἀπωθεῖ τὸ συναίσθημα τῆς ἐνοχῆς του.

1. Κρίσις : μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῆ — ἐλάχιστον συναίσθημα ἐνοχῆς ἢ ὑπερναπτυγμένον συναίσθημα ταύτης, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ δημιουργήσῃ μιὰν ὑπερβολικὰ

ἠθικὴν, σεμνότυπον, ἢ ἰδεοληπτικὴν βιαίαν προσωπικότητα.

6. Μεγάλῃ κινητικότης· τὸ παιδί εἶναι ἀπορροφημένο (μαγευμένο) μὲ τὸ σῶμα του καὶ μὲ τὸ τί μπορεῖ νὰ κάνῃ.

7. Καθὼς ἡ ὁμιλία βελτιοῦται ἢ φαντασία καὶ ἡ περιέργεια τοῦ παιδιοῦ διαγείρονται περισσότερο.

8. Φανταστικοὶ σύντροφοι παιγνιδιοῦ προεξάρχουν.

9. Τὸ παιδί πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται νὰ εὐρύνῃ τοὺς ὀρίζοντάς του μὲ τὴν διὰ λόγων ἔκφρασιν τῶν συναισθημάτων του, ἢ ὁποῖα κάμνει εὐκολωτέραν τὴν ἀντιμετώπισιν νέων συναισθημάτων καὶ ἐμπειριῶν.

Δ'. Στάδιον 4ον: «Ἐργατικότης ἔναντι μειονεκτικότητος».

1. Περίοδος ἐπώσεως (λανθανουσῶν ψυχολογικῶν ἐξελίξεων).

2. Ἡλικία 6 - 12 ἐτῶν.

3. Σχολικὴ περίοδος — τὸ παιδί ἀρχίζον τὸ σχολεῖον ἀντιμετωπίζει περισσότερας συγκρούσεις καὶ οἱ ὀρίζοντές του ἐπεκτείνονται καταπληκτικά.

4. Νέον αἶσθημα ἀνεξαρτησίας γεννᾶται, ἀλλὰ ὑπάρχει ἀκόμη μία «προσκόλλησις» πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὸ σπίτι· τὸ πρῶτον ἔτος εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι τὸ σπουδαιότερον διὰ τὴν διαμόρφωσιν καλῶν διαθέσεων πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν.

5. Ἡ θέσις τῶν γονέων ἔναντι τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀσκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ παιδιοῦ καὶ οἱ γονεῖς δέον νὰ ἔχουν τοῦτο ὑπ' ὄψιν αὐτῶν κατὰ τὴν πρὸς τὰ παιδιά συμπεριφορὰν των.

α) Ἐνα παιδί, τὸ ὁποῖον εἶναι βραδὺ εἰς τὸ σχολεῖον, δυνατόν νὰ ἀποκτήσῃ ἕνα ἀξαναπόμεινον συναίσθημα μειονεκτικότητος εἰὰν δὲν τύχῃ καταλλήλου βοήθειας.

6. Ἀποδρομὴ τῆς Οἰδιποδείου περιόδου καθόσον ἐξωτερικὰ ἐνδιαφέροντα ἐλαττώνουν τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ σπιτιοῦ: παράδειγμα — ἀγόρι.

α) Τὸ ἀγόρι μπορεῖ νὰ προτιμᾷ τὴν μητέρα ἀλλὰ ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος εἶναι πάρα πολὺ δυνατός ἀντίπαλος καὶ ἀποτελεῖ θετικὴν ἀπειλὴν διὰ τὴν ἀσφάλειάν του· αὐτὸ δημιουργεῖ ἔντασιν

καὶ τὸ παιδί «παρατεῖται» (τοῦ ἀνταγωνισμοῦ).

β) Εἰς τὸ χρονικὸν αὐτὸ σημεῖον λαμβάνει χώραν ἀπάρνησις τοῦ ἐτέρου φύλου καὶ τὸ παιδί στρέφεται πρὸς τὸν ἑαυτὸν του.

γ) Τὸ παιδί εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνη τὰς ταυτότητας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς του καὶ προσπαθεῖ νὰ τοῦ ὁμοιάσῃ.

δ) Ἐνστερνισμὸς καὶ ἀφομοιώσις τῶν ἰδεῶν, διαθέσεων καὶ ἠθικῆς χαρακτῆρος τοῦ πατρὸς — μίμησις τοῦ πατρὸς καθ' ὅλα.

1. Ἡ συνείδησις γίνεται ἰσχυροτέρα καὶ ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν σκέψεων καὶ γνωμῶν τοῦ πατρὸς.

Ε'. Στάδιον 5ον: «Ἐπίγνωσις τῆς ἀτομικότητος ἔναντι συγχύσεως τῶν ρόλων».

1. Περίοδος ἀπὸ τῆς ἡβῆς ἕως τέλους τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας.

2. Ἡλικία: Δὲν ὑπάρχουν ὅρια, ἀλλὰ συνήθως ἀρχίζει μεταξὺ 11 καὶ 14 ἐτῶν.

3. Ἡ ταυτότης τοῦ ἐγὼ ἐγκαθίσταται «ποῖος εἶμαι, τί εἶμαι, σὲ τί πιστεύω;».

4. Ἀντικρουόμενα συναισθήματα: πολλὰ παρορμήσεις προκαλοῦν σύγχυσιν εἰς τὸ παιδί: θέλει ἀνεξαρτησίαν καὶ εἶναι ἔτοιμο τώρα νὰ κόψῃ τοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ σπίτι καὶ ὅμως ἀναζητᾷ κάτι εἰς τὸ ὁποῖον νὰ στηριχθῇ.

5. Αἰτίαι διαταραχῶν:

α) Σημαντικὴ σύγκρουσις καὶ ταραχὴ ὀφειλομένη εἰς ἀνήλικον σῶμα μὲ ψυχὴν παιδικήν.

β) Ἰσχυρὰ σεξουαλικὴ παρόρμησις πρὸς τὸ ἕτερον φύλον.

γ) Τὸ προσφάτως διαμορφωθὲν σῶμα (κατόπιν τῆς ἀναπτύξεως τῶν δευτερογενῶν χαρακτήρων) μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ αἶσθημα μειονεκτικότητος.

δ) Σύγκρουσις μεταξὺ ἀνεξαρτησίας καὶ ἐξαρτήσεως.

ΣΤ'. Στάδιον 6ον: «Οἰκειότης ἔναντι ἀπομονώσεως».

1. Πρώϊμος ἐνηλικίωσις: δὲν ὑπάρχουν ὅρια ἡλικίας.

2. Ἀνάγκη διὰ φυσικὴν, ψυχολογικὴν καὶ συναισθηματικὴν οἰκειότητα μεθ' ἐτέρου ἀτόμου.

3. Τὸ ἄτομον τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνίκανον νὰ δημιουργήσῃ οἰανδήποτε συναισθηματικὴν ἐπαφὴν μεθ' ἑτέρου τινος προσώπου εὐρίσκεται εἰς δυσχερῆ θέσιν.

4. Χρειάζεται καὶ θέλει ἀνθρώπους γύρω του· δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὴν μόνωσιν.

Ζ' Στάδιον 7ον : «Γεννητικότης ἔναντι αὐτο-ἀπορροφήσεως».

1. Δημιουργία τῆς ἐπομένης γενεᾶς μέριμνα ὑπὲρ τῶν νέων γενεῶν.

2. Ἐννοεῖ ἐπίσης δημιουργικότητα — τῶν γεννητόρων δημιουργικότητα.

3. Δι' ἐκείνους οἵτινες δὲν εἶναι γονεῖς ὑπάρχουν ἄλλαι διέξοδοι :

- α) ἱκανοποιήσις ἐκ τῆς ἐργασίας
- β) μονομανίαι κλπ.

4. Ἐὰν ἐξ ἄλλου δὲν δύναται νὰ εὐρεθῇ ἱκανοποιήσις εἰς οἰανδήποτε διέξοδον τότε δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῇ αὐτοερωτισμὸς καὶ αὐτο-ἀπορροφήσις ὅποτε τὸ ἄτομον παιδίζει περιποιεῖται ἐξαιρετικῶς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνατρέφει μικρὰ ζῶα κλπ.

α) Δύναται νὰ ἐξελιχθῇ εἰς σημεῖον ὥστε νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ψυχιατρικῆς θεραπείας εἶναι σοβαρὰ — κατατονία.

Η' Στάδιον 8ον : «Ἀκεραιότης ἔναντι ἀηδίας καὶ ἀπογνώσεως».

1. Εἶναι δύσκολον νὰ λεχθῇ ἀκριβῶς πότε ἐν ἄτομον φθάνει εἰς αὐτὸ τὸ στάδιον.

2. Ἐμαθε νὰ δέχεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του μετὰ τῶν ἀνθρώπων οἵτινες τὸ περιβάλλον· περαιτέρω καταλήγει εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ καὶ τοῦ κόσμου.

3. Ἀναπτύσσει συντροφικότητα καὶ ἀδελφοσύνην μετὰ τὸν ἄνθρωπον.

4. Τὸ ἄτομον γνωρίζει ὅτι εἶναι μέρος τῆς κοινωνίας· «δὲν ὑπάρχω μόνος μου».

5. Ἀντικρῶζει τὸν θάνατον καὶ τὸν παραδέχεται.

6. Οὔτε ἡ ζωὴ οὔτε ὁ θάνατος φοβίζουσι τὸ ἄτομον ἅπαξ τοῦτο ἐγνώρισε τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ νὰ τὸν ἀποδέχεται ὡς εἶναι.

ΚΕΦΑΛΟΚΡΟΥΣΙΣ

Ἡ κεφαλόκρουσις εἶναι μία ρυθμικὴ δραστηριότης κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ παιδί

δι' ἐπανελημμένων ρυθμικῶν κινήσεων κτυπᾷ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐφ' οἷασδήποτε διαθεσίμου ἐπιφανείας. Κανονικῶς ἡ Κεφαλόκρουσις ἀποτελεῖ παροδικὴν δραστηριότητα τοῦ παιδιοῦ παρατηρουμένην μεταξὺ 6ου καὶ 12ου μηνὸς τῆς ἡλικίας του. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν στὸ παιδί ἀναπτύσσεται ἓνα αἶσθημα ἐμπιστοσύνης. Ἀρχίζει νὰ διακρίνῃ, νὰ διαχωρίζῃ ἀντικείμενα καὶ πρόσωπα καὶ νὰ αἰσθάνεται ὅτι καὶ τὸν ἴδιον ἀποτελεῖ ξεχωριστὸν ἄτομον. Τὸ παιδί μαθαίνει ὅτι οἱ γονεῖς του καὶ τὰ παιγνίδια του συνεχίζουσι νὰ ὑπάρχουν καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν τὰ βλέπει. Ἀντιλαμβάνεται μίαν τάξιν καὶ σταθερότητα εἰς τὸ σύμπαν. Ὅταν τὸ παιδί φθάνει εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἔως 9 μηνῶν, ὁ ἀγὼν μεταξὺ ἐμπιστοσύνης καὶ δυσπιστίας φθάνει εἰς τὸ ζενίθ.

Τὸ αἶσθημα τῆς ἐμπιστοσύνης ἀναφαίνεται εἰς τὴν πλέον εὐπαθῆ περίοδον. Ἐρεθίσματα παντὸς εἴδους δυνατόν νὰ στενοχωρήσουν τὸ βρέφος. Χωρισμὸς ἀπὸ τὴν μητέρα κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον εἶναι μία κατάστασις ἡ ὁποία δημιουργεῖ δυσπιστίαν εἰς τὸ παιδί. Ἴσως αὐτὸ ἐξηγεῖ μίαν ἐκ τῶν θεωριῶν τῆς Κεφαλοκρούσεως — ὅτι δηλαδὴ αὕτη παρατηρεῖται συχνότερον ὅταν τὸ παιδί πρόκειται νὰ κοιμηθῇ ἢ εἶναι ἐν ἡμικρανίᾳ. Καθ' ὃν χρόνον τὸ παιδί ἐτοιμάζεται νὰ κοιμηθῇ διέρχεται μίαν περίοδον τάσεως. Ἡ κεφαλόκρουσις τοῦ παιδιοῦ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν δυνατόν νὰ σημαίνῃ τὴν προσπάθειαν αὐτοῦ νὰ ἀνακουφισθῇ ἐκ τῆς ψυχικῆς τάσεώς του τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ἡ Κεφαλόκρουσις φαίνεται ὅτι συμβαίνει συχνότερον εἰς παιδιά τὰ ὁποῖα δὲν ἀπολαμβάνουσι ἀρκετὴν ἀγάπην καὶ προσοχήν. Ὁ Δόκτωρ Srock νομίζει ὅτι ἡ Κεφαλόκρουσις συμβαίνει εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν διότι τὸ παιδί ἀρχίζει νὰ ἀποκτᾷ ποιᾶν τινα ἔννοιαν ρυθμοῦ. Ἐν τούτοις αὕτη εἶναι μόνον μία θεωρία.

Ἡ κεφαλόκρουσις τρομοκρατεῖ τοὺς περισσοτέρους γονεῖς. Φοβοῦνται ὅτι αὕτη δυνατόν νὰ προκαλέσῃ σοβαρὰν βλάβην τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ὅτι εἶναι σημεῖον διανοητικῆς ἐλαττωματικότητος. Ἡ Κεφα-

λόκρους δὲν φανερώνει οὐδὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω. Ἀπλῶς ἀποτελεῖ μιὰν κανονικὴν ἐκτόνωσιν ψυχολογικὴν τοῦ βρέφους. Δὲν ὠφελεῖ ἢ ἐπίπληξις ἢ ὁ περιορισμὸς τοῦ παιδιοῦ διότι αὐτὰ ἐπαυξάνουν τὴν ψυχολογημένην τάσιν. Ἡ ἐπένδυσις τοῦ λίκνου τοῦ βρέφους διὰ τινος μαλακοῦ ὑλικοῦ δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς γονεῖς ἐκ τῆς ἀνησυχίας των.

Δὲν ὑπάρχει εἰδικὴ τις αἰτία τῆς Κεφαλοκρούσεως. Οἱ περιορισμοὶ οἱ ἐπιβαλλόμενοι εἰς τὸ βρέφος καὶ ἡ στέρησις τῆς μητρὸς του φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦν δύο συντελεστικούς παράγοντας. Φυσιολογικὲς ἀλλαγές τῶν διαφόρων σταδίων ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ, ὅπως π.χ. ἡ μετάβασις ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς καθιστῆς εἰς τὴν ὀρθίαν στάσιν, δυνατόν νὰ ἐντείνουν τὴν Κεφαλόκρουσιν. Ἐπαρκῆς ἀγάπη καὶ κατανόησις διὰ τὸ παιδί φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ τὸ καλύτερον φάρμακον.

ΤΡΑΥΛΙΣΜΟΣ

Ὁ τραυλισμὸς εἶναι ἀνωμαλία χαρακτηριζομένη ἀπὸ ἀπότομον διακοπὴν τῆς ὀμιλίας, ἐπιμήκυνσιν ἢ ἐπανάληψιν λέξεων, συλλαβῶν, ἤχων εἴτε καὶ ἀπὸ σύσπασιν τοῦ στόματος προκαλοῦσαν διακοπὰς καὶ διαλείμματα εἰς τὸν ρυθμικὸν ροὴν τοῦ λόγου. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰκανότητος δι' ὀμιλίαν εἶναι μία κανονικὴ βραδεῖα διαδικασία ὀριμότητος, ἡ ὁποία λαμβάνει χώραν εἰς ἡλικίαν μεταξὺ 2 καὶ 6 ἐτῶν. Διακεκομμένη εὐφραδεια, ὅπως εἶναι ἢ ἐπανάληψις ἤχων, συλλαβῶν, καὶ λέξεων, εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ὀμαλῆς ἀναπτύξεως τοῦ λόγου. Ἐκδηλοῦται εἰς τὰ παιδιά κατὰ διαφόρους περιόδους ὡς κατὰ τὴν προσχολικὴν ἢ τὴν πρῶτην σχολικὴν ἡλικίαν.

Γονεῖς ἀνησυχοῦντες σφοδρῶς ἢ μὴ ἔχοντες γνῶσιν τοῦ θέματος, συχνάκις πανικοβάλλονται ἐκ τῆς διακεκομμένης εὐφραδεῖας, καί, ἐσφαλμένως, ἐκλαμβάνουν ταύτην ὡς τραυλισμόν.

Ὁ παιδίατρος ἐξηγεῖ ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ὀμαλοῦ παιδιοῦ χωρὶς εὐφραδειαν διαφέρει μεγάλως ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἐνήλικος ἢ τοῦ χρονίως τραυλίζοντος. Πρῶτον, τὸ παιδί συνήθως δὲν ἔχει συνεί-

δησιν αὐτῆς τῆς δυσκολίας μέχρις ὅτου προκληθῆ νὰ τὴν προσέξῃ· δεύτερον, ὀμιλεῖ μὲ ἓνα διστακτικόν, ἐπαναληπτικόν ἀλλὰ ἄνευ προσπαθείας τρόπον. Οἱ ἰατροὶ καθιστοῦν προσεκτικούς τοὺς γονεῖς ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι εἶναι δυνατόν, καὶ ὄντως συμβαίνει συχνά, μία κανονικὴ παιδικὴ ἔλλειψις εὐφραδεῖας (βραδυγλωσσία) νὰ χειροτερεύσῃ διὰ κακοῦ χειρισμοῦ, π.χ. ὅταν διακόπτεται τὸ παιδί καθ' ἣν στιγμὴν προσπαθεῖ νὰ ὀμιλήσῃ, ὅταν τιμωρεῖται διὰ τὶς ἐπαναλήψεις του, καὶ τέλος ὅταν γελοιοποιεῖται ὁ τρόπος καθ' ὃν ὀμιλεῖ.

Κατὰ τὴν ἡλικίαν $1\frac{1}{2}$ - 3 ἐτῶν ἡ μυϊκὴ ἀνάπτυξις συντελεῖται ταχύτατα. Τὸ παιδί εἶναι πολὺ ἀπησχολημένον εἰς τὸ νὰ μάθῃ νὰ περπατᾷ, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἀσχολῆται καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὀμιλίας. Τὸ λεξιλόγιόν του συνήθως περιορίζεται εἰς τὰ : ὄχι, θέλω, δός μου.

Ἀπὸ τῆς ἡλικίας τριῶν ἕως τεσσάρων ἐτῶν, τὸ παιδί ἔχει πολλοὺς ὀπτικούς φόβους. Φοβᾶται τὸ σκοτάδι, τὰ ζῶα, τοὺς ξένους, τοὺς γέροντας κλπ. Αἰσθάνεται κάποιαν ἀβεβαιότητα διὰ τὸ περιβάλλον του καὶ συχνάκις ἀναζητεῖ ἐνθάρρυνσιν καὶ προσοχὴν ἐκ μέρους τῶν γονέων του. Προσκόπτει κατὰ τὴν ὀμιλίαν του καθὼς προσπαθεῖ βιαστικὰ νὰ συντονίσῃ τὴν συναισθηματικὴν του ὑπερδιέγερσιν μὲ τὴν περιγραφὴν τοῦ πράγματος ἢ συμβάντος τὸ ὁποῖον τὸ ἐτρόμαξε. Τὸ παιδί τῶν 5 - 6 ἐτῶν ἔχει πλέον συγκεκριμένους φόβους. Φοβᾶται σωματικὴν βλάβην καὶ πτώσιν ἀπὸ ὑψηλᾶς τοποθεσίας. Ἡ βραδυγλωσσία του εἶναι πολὺ ἐκδηλη κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον. Αἱ ἀλλαγαὶ εἰς τὸ περιβάλλον καὶ ἡ ἀπουσία τῆς μητέρας ὅταν τὸ παιδί ἀρχίξῃ τὸ σχολεῖο φαίνεται ὅτι ἀποτελοῦν αἰτίας τῆς δυσχερείας ταύτης. Ἡ δυσχέρεια εἰς τὴν ὀμιλίαν δύναται νὰ συνεχισθῇ καὶ μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 7 ἐτῶν.

Δὲν συνιστᾶται εἰδικὴ θεραπεία διὰ τὴν συνήθη ἀνωμαλίαν τῆς ὀμιλίας, καθ' ἣν τὸ παιδί ἐπαναλαμβάνει λέξεις, συλλαβὰς κλπ., κατὰ τὴν προσχολικὴν δηλ. ἡλικίαν. Αἱ στατιστικαὶ ἀποδεικνύουν ὅτι 1)100 τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι τραυλοὶ καὶ

μόνον 10)100 αὐτοῦ τοῦ 1)100 ἔχουν σοβαρὰ λεκτικὰ ἐλαττώματα. Ὁ τραυλισμὸς ὡς σοβαρὰ ἀνωμαλία τοῦ λόγου καὶ τῆς προσωπικότητος τείνει νὰ ἀναπτύσσεται μετὰ τὴν διάγνωσίν του. Μάλιστα, ὅταν τὸ παιδὶ ἀποκτήσῃ ἐπίγνωσιν τῆς λεκτικῆς δυσχερείας του, δυνατὸν νὰ ἀναπτύξῃ χρόνιον τραυλισμὸν. Οἱ γονεῖς δύνανται νὰ βοηθήσουν τὰ παιδιὰ των νὰ διέλθουν εὐκολώτερα τὰ ἐνδιάμεσα αὐτὰ στάδια ἐξελίξεως ἐὰν εἶναι ὑπομονετικοί, ἐὰν ἀκοῦνε προσεκτικὰ ὅταν τὰ παιδιὰ των τοὺς ὁμιλοῦν καὶ μένουν ἕως ὅτου ταῦτα ὀλοκληρώσουν τὴν ὁμιλίαν των ἀπαλλάσσοντας ἔτσι τὰ τέκνα των περιττῶν ἀπογοητεύσεων.

ΟΡΓΙΛΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ (TEMPER TANTRUM)

Ὁ ὀργίλος χαρακτήρ φυσιολογικῶς ἐμφανίζεται εἰς τὸ παιδὶ εἰς ἡλικίαν 9 μηνῶν ἕως 3 ἐτῶν καὶ πάλιν μετὰ 5 καὶ 6 ἐτῶν.

Εἰς τὸ βρέφος τῶν 9 μηνῶν ἀναπτύσσεται ἐν εἶδος αἰσθήματος ἐμπιστοσύνης διὰ τὸν κόσμον του. Τὸ πρῶτον πρόσωπον μετὰ τοῦ ὁποίου ἔχει στενὴν ἐπαφὴν εἶναι ἡ μητέρα του. Τὸ πῶς ἀναπτύσσεται ἡ ἐμπιστοσύνη αὕτη ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς σχέσεως μετὰ τὴν μητέρα καὶ παιδιοῦ. Ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει πρῶτον νὰ λάβῃ διὰ νὰ εἶναι κατόπιν εἰς θέσιν νὰ δώσῃ, ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς εἰς τὸ βρέφος. Ἡ ἀπογοήτευσίς τοῦ βρέφους πρέπει νὰ ἀποφεύγεται πάσει θυσίᾳ κατὰ τὴν περίοδον αὐτήν. Ἐὰν τοῦτο δὲν λαμβάνῃ τὴν ἀγάπην, τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἀνεσιν, αἱ ὁποῖαι τοῦ ἀναγκαιοῦν, εὐκόλως δύναται νὰ περιέλθῃ εἰς κατάστασιν ἀπογοητεύσεως. Τὸ βρέφος δύναται νὰ ἐξωτερικεύσῃ τὰς ἀπογοητεύσεις του καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν ψυχολογικὰς τάσεις του μὲ παρατεταμένον κλάμα ἢ καθολικὴν κίνησιν καὶ λακτίσματα. Τοῦτο εἶναι εἰς τρόπον ἐκδηλώσεως ὀργίλου χαρακτήρος.

Ὁ ὀργίλος χαρακτήρ ἐκδηλοῦται πολὺ συχνὰ εἰς τὸ παιδὶ τῶν 2 ἐτῶν. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐὰν εἰς αὐτὸ ἔχει ἀναπτυχθῆ ἐμπιστοσύνη, ἀναζητεῖ αὐτονομίαν — εἶναι ἢ σχέσις του ὡς ἀτόμου

πρὸς τὸ περιβάλλον του. Τὸ μυϊκὸν του σύστημα ὀριμάζει ταχέως, καὶ τὸ καθιστᾶ ἱκανὸν νὰ βαδίξῃ χωρὶς νὰ πῖπῃ καὶ νὰ χρησιμοποιῆ τὰς χεῖρας του πολὺ ἐπιδέξια εἰς τὸν χειρισμὸν διαφόρων ἀντικειμένων. Προσπαθεῖ νὰ ταξινομήσῃ καὶ ὀλοκληρώσῃ τὰς νέας του ἐμπειρίας εἰς κατηγορίας μὲ νόημα. Ὑπάρχουν τόσον πολλὰ πράγματα διὰ νὰ ἐγγίσῃ, νὰ αἰσθανθῆ, νὰ ἰδῆ καὶ ὀσφρανθῆ. Ἐν τούτοις δὲν ἔχει τόσην ὀριμότητα ὥστε νὰ ἀντιληφθῆ διατὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐγγίσῃ τὴν θερμάστραν ἢ νὰ ὀδηγήσῃ τὸ τρίκυκλον ποδήλατόν του εἰς τὸν δρόμον. Οἱ γονεῖς του διαρκῶς τὸ κτυποῦν εἰς τὰ χέρια καὶ λέγουν «ὄχι» καὶ «μή». Αὐτὸ τὸ ἀπογοητεύει διότι δὲν δύναται νὰ ἀντιληφθῆ τὴν αἰτίαν. Συχνὰ ἐξωτερικεύει τὴν ψυχολογικὴν τάσιν του (ἐκτονώνει) λακτίζον τοὺς γονεῖς του, ξεφωνίζον καὶ κλαῖον ἔντονα.

Ἡ ἐκδήλωσις ὀργίλου χαρακτήρος δὲν εἶναι συνήθης τρόπος ἐκτονώσεως τῶν ἀψυχολογήτων τάσεων τοῦ παιδιοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν τῶν 3 ἕως 6 ἐτῶν. Ἐν τούτοις τείνει νὰ ἐπανεμφανισθῆ εἰς ἡλικίαν 5 ἕως 6 ἐτῶν. Τὸ παιδὶ ἀρχίζει συνήθως τὸ σχολεῖον κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτήν. Τὸ σχολεῖον παρουσιάζει στὸ παιδὶ πολλὰ πράγματα πρὸς μάθησιν. Πρέπει νὰ προσαρμοσθῆ εἰς ἐν ἐντελῶς νέον περιβάλλον καὶ πολλοὺς νέους ἀνθρώπους... Τὸ παιδὶ τῆς πρώτης τάξεως μᾶς παρουσιάζεται λίαν ἐπίμονον. Ὅταν ἀρχίσῃ μίαν ἐργασίαν ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτὸ π.χ. νὰ στεγνώσῃ τὰ πιάτα διὰ τὴν μητέρα του ἢ νὰ σβύνη τὸν πίνακα γιὰ τὸν δάσκαλον, πρέπει ὀπωσδήποτε νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἐν τούτοις πολλάκις οἱ γονεῖς του καὶ οἱ διδάσκαλοι λόγω ἀνυπομονησίας ἀναιροῦν τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὸ ἐντολὴν ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου πρὶν τὸ παιδὶ προλάβῃ νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν ἐργασίαν διότι π.χ. τοῦτο ἀργεῖ πολὺ ἢ εἶναι ἀδέξιον. Δὲν εἶναι περίεργον διατὶ τὸ παιδὶ ὑφίσταται σύγχυσιν καὶ ἀπογοήτευσιν — οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀναθέτουν νὰ κάμῃ ἐργασίαν ἀλλὰ δὲν τὸ ἀφήνουν νὰ τελειώσῃ. Συχνὰ ἐκφράζει τὴν ψυχολογικὴν του ταύτην τάσιν μὲ ξεσπάσματα θυμοῦ.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὀργίλου χαρακτηῆρος (Temper Tantrum) εἰς τὸ παιδί ἀποτελεῖ ἓνα φυσιολογικὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως προβλημάτων. Εἶναι ἀκόμη ἀνώριμον καὶ δὲν ἔχει μάθει νὰ κατευθύνῃ τὰς συγκινήσεις του πρὸς πλεόν ἐποικοδομητικὰς καὶ κοινωνικῶς παραδεκτὰς διεξόδους. Ἐν τούτοις, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἀποδέχωνται αὐτὴν τὴν συμπεριφορὰν. Αἱ ἐκρήξεις τοῦ ὀργίλου χαρακτηῆρος πρέπει νὰ ἀποδοκιμάζωνται, ἀλλὰ τὸ παιδί πρέπει νὰ ἀγαπᾶται καὶ νὰ τυγχάνῃ κατανοήσεως. Ἐπειδὴ τὸ παιδί γρήγορα λησμονεῖ τὶς περιστάσεις αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὸν θυμὸν του, ἢ περισπασίς τῆς προσοχῆς του φαίνεται νὰ εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῶν Temper Tantrums. Μὲ τὸ νὰ θυμῶνῃ κανεὶς καὶ νὰ λογομαχῇ μὲ τὸ παιδί χειροτερεύει τὴν κατάστασιν. Περιττὰ ἀπογοητεύσεις τοῦ παιδιοῦ πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται πάσῃ θυσίᾳ κατὰ τὰ στάδια ταῦτα τῆς ἐξελίξεως. Ὄταν τὸ παιδί εἶναι βραδὺ εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῆς ἐργασίας του, οἱ ἐνήλικες πρέπει νὰ προσπαθοῦν νὰ ἔχουν μεγαλυτέραν ὑπομονήν. Ἐνῶ ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ εἶναι γενναιοδωροὶ εἰς ἐπαίνους ὅταν τοῦτο τελειῶνῃ τὰς ἐργασίας του.

Αἱ ἐκδηλώσεις ὀργίλου χαρακτηῆρος (τὰ Temper Tantrums) συνήθως ὑποχωροῦν ὅταν τὸ παιδί φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν 7 ἐτῶν. Αἱ ἐντάσεις θὰ συνεχισθοῦν, δεδομένου ὅτι αὐταὶ εἶναι παροῦσαι εἰς πᾶν στάδιον τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως. Ἐν τούτοις διὰ τῆς ψυχολογικῆς καὶ συναισθηματικῆς ὀριμάνσεως καὶ διὰ τῆς μαθήσεως, θὰ ἀποκτήσῃ ὀριμωτέρους τρόπους ἐκφράσεως τῶν τάσεών του.

ΔΑΚΤΥΛΟΛΕΙΧΙΑ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου σταδίου ἀναπτύξεώς του τὸ βρέφος ἐξαρτᾶται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τοὺς ἄλλους διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του. Ἡ πείνα καὶ ἡ συναισθηματικὴ δυσφορία εἶναι πολὺ στενὰ συννυφασμένα εἰς τὸ παιδί. Ὄταν τρέφεται ἡ πείνα του ἱκανοποιεῖται καὶ συγχρόνως αἱ τάσεις καὶ ἡ συναισθηματικὴ δυσφορία του ἀνακουφίζονται. Ἐν τούτοις, ἐὰν ἡ τροφή τοῦ δίδεται πολὺ

γρήγορα (δηλαδὴ βιαστικὰ) ἢ πείνα του μπορεῖ νὰ ἱκανοποιηθῇ, ἀλλὰ ἡ συναισθηματικὴ δυσφορία του ἐπιδεινοῦται. Συχνὰ τὸ βρέφος προσπαθεῖ νὰ καταπραῦνῃ αὐτὴν τὴν τάσιν συνεχίζον νὰ θηλάζῃ. Ἐὰν ἡ φιάλη μὲ τὸ γάλα (μπιπερὸ) ἢ ὁ μαστὸς ἀπομακρύνονται προῶρως ἀπὸ τὸ θηλάζον βρέφος τοῦτο δύναται νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν δακτυλολειχίαν. Σύγχρονοι παιδίατροι ἀναγνωρίζουν τὴν ἀνάγκην τοῦ βρέφους νὰ θηλάζῃ. Δὲν προσπαθοῦν πλεόν νὰ τὴν καταργήσουν. Ἡ μητέρα ἢ ἡ τροφός, αἵτινες περιορίζουν τὸν θηλασμόν, π.χ. διὰ τῆς προῶρου ἀπομακρύνσεως τοῦ μαστοῦ, ἀποστεροῦν τὸ παιδί μιᾶς ἐκ τῶν πρώτων ψυχολογικῶν ἀναγκῶν του. Πλήρης ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη εἶναι τὸ κυριώτερον φάρμακον κατὰ τῆς δακτυλολειχίας τοῦ βρέφους.

Εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 2 ἕως 3 ἐτῶν τὸ παιδί συνήθως ἀπασχολεῖται εἰς τὸ νὰ μαθάνῃ νέα καὶ ἐνδιαφέροντα πράγματα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅμως πλήττει καὶ τότε δυνατόν νὰ καταφεύγῃ εἰς τὴν δακτυλολειχίαν. Ἐὰν αὐτὸ συμβαίῃ καθ' ἕξιν, συνήθως σημαίνει ὑπερβολικὴν συναισθηματικὴν τάσιν. Ἡ μητέρα του πρέπει νὰ κατανοῇ τὴν νέαν του ἀνάγκην δι' ὀλίγην ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀτομικότητα. Πρέπει νὰ τὸ κατευθύνῃ καὶ ὄχι νὰ τοῦ ἐπιβάλλεται ἀπόλυτα. Τὸ παιδί ἔχει ἀνάγκην πολλὴν ἐνθαρρύνσεως, ἀγάπης καὶ αἰσθήματος ἀσφαλείας διαρκούσης τῆς περιόδου ταύτης.

Πολλὰ προβλήματα τῆς μετέπειτα ζωῆς τοῦ ἀτόμου ὀφείλονται εἰς ψυχικὰς συγκρούσεις τῆς περιόδου ταύτης, καθ' ἣν τὸ παιδί - βρέφος διανύει τὸ στάδιον ἀναπτύξεως τῆς πρωτοβουλίας του. Μάλιστα τὸ τέταρτον καὶ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας εἶναι ἡ εὐπρόσβλητος καὶ εὐαίσθητος ἡλικία. Τὸ παιδί πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ πρόβλημα τοῦ συναγωνισμοῦ μὲ τοὺς ὁμοίους του. Μὲ τὴν ἱκανότητά του διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῆς Οἰδιποδείου συγκρούσεως θέτει τὰ θεμέλια τῶν μετὰ τῶν συνανθρώπων του σχέσεων διὰ τὴν ζωὴν του ὡς ἐνήλικος. Αἱ συγκρούσεις αὐταὶ γεννοῦν πλῆθος ψυχολογικῶν τάσεων καὶ δυνατόν νὰ ὠθήσουν τὸ παιδί νὰ παλινδρομήσῃ

πρὸς τὴν δακτυλολειχία. Χρειάζεται πολλὴν ἀγάπην, ὑποστήριξιν καὶ κατανόησιν ἐκ μέρους τῶν γονέων του, διὰ νὰ βοηθηθῇ νὰ ἐπιλύσῃ ἐπιτυχῶς τὰς συγκρούσεις ταύτας.

ΛΙΚΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ (ROCKING)

Ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως τοῦ σώματος, ἡ ὁποία συνήθως παρουσιάζεται εἰς τὸ παιδί ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του μέχρι τοῦ 3ου ἔτους τῆς ἡλικίας του, συνίσταται εἰς τὴν δραστηριότητα τούτου κατὰ τὴν ὁποίαν στηριζόμενον εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰ γόνατά του ταλαντεύει τὸ σῶμα του ἔμπρὸς - πίσω χωρὶς πραγματικὴν μετακίνησιν ἀπὸ μιᾶς θέσεως πρὸς ἄλλην θέσιν. Μεταξὺ τῶν 1ου καὶ 3ου ἔτων, ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως τοῦ σώματος εἶναι περισσότερο ἐκδηλὸς. Πολλὰ σωματικαὶ καὶ συναισθηματικαὶ μεταβολαὶ λαμβάνουν χώραν εἰς τὸ παιδί κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Ὁ Arnold Gesell σημειώνει εἰς τὴν ἐργασίαν του. «Ἡ βρεφικὴ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ὄντογένεσις τῆς συμπεριφορᾶς» ὅτι μετὰ τοὺς 6 μῆνας τὸ βρέφος ἀρχίζει νὰ ὠθῇ τὰ γόνατά του, νὰ ἐκτείνῃ τὰ πόδια του, νὰ λαμβάνῃ στάσεις ὡς αἱ τοῦ βατράχου. Σύντομα μετὰ τοῦτο, ἀρχίζει νὰ σύρεται ἐπὶ τῆς κοιλίας του, καὶ νὰ προχωρῇ ἔρπον. Τότε συνδυάζον τὰ δύο ταῦτα ὁδηγεῖται εἰς τὴν συνήθειαν τῆς λικνίσεως. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἰς τὸ βρέφος ἀναπτύσσεται ἐπίσης καὶ ἓνα αἶσθημα ρυθμοῦ. Πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται τὸ παιδί νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ αἶσθημα τοῦτο τοῦ ρυθμοῦ. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ γονεῖς οἱ ὁποῖοι παρεμποδίζουν τὴν συνήθειαν τῆς λικνίσεως κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ, θὰ χρειασθῇ ἀργότερα νὰ βιάσων τὸ παιδί νὰ ἀκολουθήσῃ μαθήματα μουσικῆς διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀναπτύξῃ τὸ αἶσθημα τοῦ ρυθμοῦ.

Ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως τοῦ σώματος φαίνεται ὅτι παρουσιάζεται συχνότερα εἰς τὸ πρῶτο παιδί τῆς οἰκογενείας. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν οἱ γονεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν πείραν τῶν παιδιῶν, δυνατόν νὰ παρουσιάζουν ὑπερέντασιν καὶ νευρικότητα. Οἱ γονεῖς αὐτοὶ διατρέχουν τὸν

κίνδυνον νὰ μεταδώσουν τὴν νευρικότητά των καὶ εἰς τὸ παιδί. Ἡ ἀπειρὴ μητέρα, ἡ ὁποία δὲν εἶναι βεβαία διὰ τὸν ἑαυτὸν της (τὴν ἰκανότητα τῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδιοῦ) δυνατόν εἶτε νὰ ὑποχωρῇ εἰς κάθε ἀπαίτησιν τοῦ παιδιοῦ ἢ νὰ μὴ δίδῃ εἰς αὐτὸ σημασίαν, προσφέρονσα εἰς τοῦτο ἀνεπαρκῆ ἀγάπην καὶ προσοχήν.

Οἱ ψυχολογικὲς τάσεις τῶν παιδιῶν δὲν δύνανται νὰ ἀποφευχθοῦν καθ' ὁλοκληρίαν. Ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως εἶναι μία μέθοδος τὴν ὁποίαν χρησιμοποιοῦν τὸ παιδί διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ψυχολογικὴν τάσιν του (ὡς ἐκτόνωσιν). Ὁ Πιγ ἀναφέρει ὅτι λικνίσις λαμβάνει χώραν περισσότερο κατὰ τὰς ὥρας τὰς ὁποίας τὸ παιδί εὐρίσκεται μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἀκόμη καὶ οἱ ἐνήλικες δοκιμάζουν ἓνα αἶσθημα συγκεκριμένου ὄνειρου καὶ παρουσιάζουν μίαν ἀνήσυχον κινητικότητα. Πολλὰ βρέφη ἐπίσης, δὲν κοιμοῦνται ἀπ' εὐθείας ὅταν εἶναι κουρασμένα. Παρατεταμένη λικνίσις τούτων ἐκ μέρους τῶν γονέων εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δυνατόν ἀπλῶς νὰ διαγείρῃ τὸ βρέφος καὶ νὰ κρατήσῃ τοῦτο ἄγρυπνον.

Τοὺς γονεῖς συχνὰ ἀνησυχεῖ ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως. Πρέπει νὰ κατανοήσων ὅτι αὐτὴ ἡ λικνιστικὴ δραστηριότης εἶναι μία φυσιολογικὴ ἀντίδρασις τοῦ παιδιοῦ ἔναντι τῶν ψυχολογικῶν τάσεων τὰς ὁποίας δοκιμάζει. Ὄταν οἱ γονεῖς τὸ κατανοήσων τοῦτο, γίνονται πλέον ἡρεμοὶ καὶ μὲ περισσότεραν αὐτοπεποίθησιν θὰ εἶναι ἰκανοὶ νὰ εὔρουν τὰς ἰδικὰς των λύσεις διὰ τὸ πρόβλημα τοῦτο. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ ἀκόλουθα ὑποδείξεις εἶναι χρήσιμοι :

1. Τοποθετεῖτε τὴν κλίνην ἐπὶ τάπητος.
2. Τοποθετεῖτε τὴν κλίνην εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ καλύψατε τὸν τοῖχον τῆς γωνίας διὰ χονδροῦ τάπητος, προσκεφάλου ἢ ἐτέρου καλύμματος ἀπορροφητικοῦ τῶν κρούσεων τῆς κλίνης ἐπὶ τοῦ τοίχου.
3. Καρφώσατε τὴν κλίνην εἰς τὸ πάτωμα ἢ προσδέσατέ την εἰς κάποιον στερεὸν ἀντικείμενον.
4. Βεβαιωθῆτε ὅτι ἡ κλίνη ἔχει στε-

ρεούς και ασφαλείς όλους τους συνδέσμους της προς πρόληψιν ατυχημάτων εις περίπτωσιν μετακινήσεώς της.

“Όσον οί γονεῖς ἐξοικειώνονται περισσότερο μὲ τὸ παιδί των γίνονται ἰκανώτεροι νὰ διακρίνουν τὰ αἷτια τῆς τάσεως ἢ ὁποῖα προκαλεῖ τὴν ἐμφάνισιν τῆς λικνίσεως τοῦ σώματος. Ὁ Srock πιστεύει ὅτι τὸ παιδί ἔχει ἀνάγκη νὰ (αὐτο)λικνίζεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. “Αν καὶ τὰ λίκνα (κούνιες) ὡς παιδικαὶ κλῖναι ἔχουν καταργηθῆ, φαίνεται ὅτι αἱ λικνιζόμεναι πολυθρόναι ἤρχισαν πάλι νὰ συνειθίζονται. Οἱ Bakwin καὶ Bakwin πιστεύουν ὅτι τὸ λίκνισμα τοῦ παιδιοῦ δὲν εἶναι ἀπαραίτητον, ἀλλὰ ἀποτελεῖ μιὰ εὐχαρίστον ἀπασχόλησιν. Τὸ ἐλαφρὸν λίκνισμα τὸ ἀναπαύει καὶ διευκολύνει τὴν πέψιν του.

Οἱ γονεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχοῦν ἐφόσον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ συνήθεια τῆς λικνίσεως θὰ ὑποχωρήσῃ ὅταν τὸ παιδί φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν $3\frac{1}{2}$ ἕως 4 ἐτῶν. Θὰ ἀνακαλύψῃ ἐν τῷ μεταξύ ὑγιεστέρως, διεξόδους τῶν τάσεών του.

ΑΥΝΑΝΙΣΜΟΣ

Τὰ παιδιὰ συνήθως παρουσιάζουν μορφὰς τινὰς συμπεριφορᾶς αἱ ὁποῖαι ἀποδοκιμάζονται ὑπὸ τῶν ἐνηλίκων. Τὰς ἀποκαλοῦν κακὰς συνηθείας καὶ τὰς θεωροῦν ὡς ἐνδείξεις ἀβεβαιότητος ἢ δυσαρεσκείας. Ἐν τούτοις, τὰ παιδιὰ ὅπως καὶ οἱ ἐνήλικες δοκιμάζουν πολλὰς περιστάσεις αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν εἰς αὐτὰ ψυχολογικὰς τάσεις. Ὁ ἀντανισμὸς ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸς ἓνα μέσον διὰ τοῦ ὁποίου τὸ παιδί προσπαθεῖ νὰ ἀνακουφίσῃ δυσαρέστους ψυχολογικὰς τάσεις του.

Ὁ ἀντανισμὸς εἶναι συνήθης εἰς τὰ περισσότερα βρέφη, ἀλλὰ εἶναι σπάνιος εἰς τὰ πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν 6 μηνῶν. Ὁ πραγματικὸς ἀντανισμὸς δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μετὰ τοῦ ἀπλοῦ μὴ ρυθμικοῦ χειρισμοῦ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων μὴ συνοδευόμενος ὑπὸ οὐδενὸς ἐρεθισμοῦ προκαλοῦντος ἰκανοποίησιν. Παραδείγματα τοιοῦτου ἀπλοῦ ἀντανισμοῦ παρατηροῦνται εἰς τὸ βρέφος ὅταν τοῦτο μανθάνῃ νὰ συλλαμβάνῃ ἀντικείμενα. Συχνάκις συλλαμβάνει τὰ γεννητικά του ὄργανα. Πραγματικὸς ἀντανισμὸς παρατηρεῖται εἰς

τὸ βρέφος ὅταν προσπαθῆ νὰ ἀναπτύξῃ αἴσθημα ἐμπιστοσύνης. Εὐκόλα ἀπογοητεύεται καὶ τοῦτο δύναται νὰ τοῦ προκαλέσῃ μεγάλην τάσιν. Τὸ βρέφος ἐκδηλώνει τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀντανισμοῦ συνήθως, διὰ τῆς προστριβῆς τῶν μηρῶν του μετὰ τῶν καὶ τῆς λικνίσεως τοῦ σώματός του εἰς τὴν πρηγῆ θέσιν ἐνῶ στηρίζεται ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν γονάτων του. Δυνατὸν ἐπίσης νὰ τρίβῃ τὴν γεννητικὴν του χώραν ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῆς πολυθρόνας ἢ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ κιγκλιδώματος ἐντὸς τοῦ ὁποίου παίζει.

Εἰς τὴν ἡλικίαν 2 ἕως 3 ἐτῶν, τὸ παιδί ἀρχίζει τὴν ἐκπαίδευσιν τουαλέττας (ἀποπατήσεως) — Toilet Training). Τοῦτο ἀποτελεῖ πηγὴν ἀπογοητεύσεων καθὼς τὸ παιδί εἶναι δυνατὸν νὰ ἔρχεται εἰς συχνὴν σύγκρουσιν μὲ τὴν μητέρα του. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δυνατὸν νὰ παρουσιάσῃ ρυθμικὸν χειρισμὸν τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων διὰ τῆς χειρός. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ρυθμικῶν αὐτῶν χειρισμῶν τὸ πρόσωπον τοῦ παιδιοῦ πολλάκις καθίσταται κάθιδρον καὶ κατέρυθρον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του συνήθως ἀπλανεῖς ἀτενίζουν κατ' εὐθείαν ἐμπρός. Ὁ ἀντανισμὸς χρησιμοποιεῖται ὑπὸ πολλῶν παιδιῶν τῆς ἡλικίας ταύτης διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ψυχολογικὴν των τάσιν.

Ὅταν τὸ παιδί φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν 5 ἕως 6 ἐτῶν, θὰ ἀνεύρῃ ὑγιεστέρους τρόπους ἀντιμετώπισεως τῶν τάσεών του. Ὁ ἀντανισμὸς θὰ ὑποχωρήσῃ. Ἐν τούτοις καὶ ὁ ἔφηβος ἐνίοτε καταφεύγει εἰς τὸν ἀντανισμὸν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τάσεών του συνεπεία τῶν νεο-ἀναπτυχθεισῶν σεξουαλικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς περιεργείας περὶ τοῦ σώματός του.

Ἡ περιεργεία τοῦ βρέφους διὰ τὸ σῶμα του εἶναι φυσιολογικὴ, καὶ ἐξαφανίζεται καθ' ὄν χρόνον τοῦτο ἀναπτύσσεται. Ἡ ἀπόσπασις τῆς προσοχῆς τοῦ παιδιοῦ ἔχει ἀποδειχθῆ ἐπιτυχῆς διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ἀντανισμοῦ παιδιῶν τῆς νηπιακῆς, τῆς προσχολικῆς καὶ τῆς ἡλικίας τῆς πρώτης τάξεως τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον νὰ ἐξακριβώνεται ἐκάστοτε τὸ βασικὸν αἷτιον τοῦ προβλήματος, δοθέντος ὅτι ὁ ἀντανισμὸς

συνήθως αποτελεί άπλην εκδήλωσιν κάποιας ύπαρχούσης εις τὸ βάθος ψυχολογικῆς τάσεως. Οἱ γονεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀπειλοῦν ἢ νὰ τιμωροῦν τὸ παιδί των δι' αὐνανισμόν. Τοιαύτη στάσις προξενεῖ φόβον καὶ δυνατὸν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς κακὴν σεξουαλικὴν προσαρμογὴν κατὰ τὴν μετέπειτα ζωὴν τοῦ ἀτόμου.

Ἡ ἐπιτυχὴς ἀντιμετώπισις θὰ ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τὸ πόσην κατανόησιν τῆς καταστάσεως ἔχουν οἱ γονεῖς. Τὰ παιδιά διέρχονται πολλὰ στάδια ἐξελίξεως μὲ ταχὺν ρυθμόν, καὶ συχνά, ἡ ὑπομονὴ τῶν γονέων εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος ἀντιμετώπισεως τοῦ αὐνανισμοῦ ὡς καὶ πάσης ἄλλης ἐσωτερικῆς ὀρμῆς ἢ τάσεως.

Μετάφρ. ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ δίδος
ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΡΑΓΙΑ
Διδ. Ἀδελφῆς Σχολῆς «Εὐαγγελισμοῦ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Aldrich, C. Anderson, and M. H. Aldrich. *Babies are Human Beings*. New York, The MacMillan Company, 1938.

2) Bakwin, Herry and Ruth Morris Bakwin. *Psychologic Care During infancy*. New York, D. Appleton Century Company, Inc., 1942.

3) Breckenridge, Marion and Lee Vincent. *Child Development*. Phila, V. B. Summers, 1960.

4) Erikson, Erik H. «Growth Crisis and the Health Personality», *Psychological issues*, Vol. 1, No 1, Monograph 1, 1959.

5) Spook, Benjamin. *Child and Baby Care*. New York, Pocket Books, Inc., 1957.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΥ

Διπλωματούχου Ἀδελφῆς Σχ. Ἀ)φῶν Νοσ. «Βασίλισσα Ὀλγα»,
Θεραπευτήριον «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΟΣ

Αἰτιολογία :

Παράγοντες οἱ ὅποιοι ἐπιδρῶν αἰτιολογικῶς εἰς τὸν καρκίνο τοῦ πνεύμονος εἶναι κυρίως τὸ κάπνισμα. Ἐμφανίζεται σὲ ἄτομα τὰ ὅποια ἀπασχολοῦνται σὲ βιομηχανίες καὶ κατεργάζονται τὸ ἀργίλιο καὶ τὸ ἀρσενικό, καθὼς καὶ σὲ ἄτομα ποὺ ἐργάζονται σὲ πετρελαιοπηγές, ὡς καὶ σὲ ἐργάτες ἐργοστασίων βάμβακος, ὅταν ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα 30 χρόνια ὁ καρκίνος τοῦ πνεύμονος ἔχει παρουσιάσει μεγάλη αὐξήσει.

Θνησιμότης :

Εἰς τοὺς ἄνδρας ὁ καρκίνος τοῦ πνεύμονος ἔχει τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τῆς θνησιμότητος τοῦ καρκίνου, περίπου 20%.

Συμπτώματα :

Ἐμφανίζονται συνήθως ἀφοῦ ἔχει προχωρήσει ἡ νόσος. Τὸ σπουδαιότερον σύμπτωμα εἶναι ὁ ἐπίμονος βήχας. Ἀργότερα προστίθενται αἰμόπτυσις, πόνος εἰς τὸν θώρακα, δύσπνοια, ἀπώλεια βάρους ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος.

Προφύλαξις :

Διαφώτισις τοῦ κοινοῦ διὰ τὸν αἰτιολογικὸν ρόλον τοῦ καπνίσματος καὶ τὴν σημασίαν τῆς

ἐγκαίρου διαγνώσεως. Περιοδικὴ ἐξέτασις — ἐτησίαι. Ἀκτινογραφία θώρακος — ἐτησίαι — ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς καπνιστὰς ἄνω τῶν 45 ἐτῶν.

Διαγνωστικῶς γίνεται :

Ἀκτινογραφία θώρακος. Ἐξέτασις πτυέλων κατὰ Παπανικολάου. Βρογχοσκόπησις.

Θεραπεία :

Χειρουργικὴ ἐπέμβασις. Λοβεκτομὴ ἢ πνευμονεκτομὴ ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως. Ὄταν ἡ νόσος ἔχει προχωρήσει καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ χειρουργικὴ ἐπέμβασις, χρησιμοποιεῖται ἡ ἀκτινοθεραπεία διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἀμερικανικὲς στατιστικὲς ἀναφέρουν ὅτι περίπου 50% ἐκ τῶν ἀσθενῶν οἱ ὅποιοι πάσχουν ἀπὸ καρκίνο τοῦ πνεύμονος ἔχουν ἤδη φθάσει εἰς προκεχωρημένο στάδιο ὅταν καταφεύγουν εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ νὰ ἐξετασθοῦν. Μόνον 22% ἐκ τῶν ἀσθενῶν ζητοῦν ἐγκαίρως ἰατρικὴν βοήθειαν καὶ ἔχουν ἐπιτυχῆ ἀποτελέσματα τῆς θεραπείας.

Εἰσαγωγὴ τοῦ ἀσθενοῦς.

Παροῦσα Νόσος :

Ὁ κύριος Σ.Α. εἰσήχθη τὴν ἡμέρα τῆς ἐφημερίας παραπονούμενος διὰ ἔντονον βήχα μὲ ἀφθονον ἀπόχρεμψιν καὶ αἱμορραγικὴν πρόσμι-

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

— Χειμερινόν ὥράριον τοῦ Ἐντευκτηρίου μας καθ' ἐκάστην 10 - 1 καὶ 5-7 μ.μ. Ἐκτὸς Σαββάτου, Κυριακῆς καὶ Δευτέρας.

— Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἐντευκτηρίου εἶναι : Ὑψηλάντου 33, Τ. 139, τηλ. 726-219.

Συγκοινωνία : Αὐτοκίνητον Ἀμπελοκήπων, στάσις Εὐαγγελισμοῦ ἢ Πλατείας Ρηγίλης.

— Ἐπιστολαὶ διὰ τὸ Περιοδικὸν πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται εἰς τὴν διεύθυνσιν : «Ἑλληνίδα Ἀδελφὴν», Ὑψηλάντου 33, Τ. 139.

— Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν μελῶν τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. ὅτι κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Συνδέσμου εἰς τὸ ἰδικόν μας γραφεῖον, ἡ εἴσπραξις συνδρομῶν ἢ ἄλλων παροχῶν διὰ λογαριασμὸν τοῦ Συνδέσμου γίνεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ Γραφεῖα Α.Σ.Δ.Ε.Ν., ἢ δι' ἀλληλογραφίας ἀπευθυνομένης εἰς τὴν Ταμίαν τοῦ Συνδέσμου μας Δίδα Ἀναστασίαν Παπαδημητρίου, Σχολὴν Νοσοκόμων Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός».

— Παρακαλοῦνται αἱ Συνάδελφοι ποὺ στέλλουν συνεργασίας των εἰς τὸ Περιοδικὸν νὰ δακτυλογραφοῦν τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς μιᾶς σελίδος μόνον τοῦ φύλλου, νὰ γράφουν μὲ διπλὸ διάστημα καὶ νὰ ἀφήνουν περιθώριον 6 ἑκατοστῶν ἀριστερὰ τοῦ κειμένου.

Αἱ ξενόγλωσσοι λέξεις πρέπει νὰ γράφονται μὲ κεφαλαῖα γράμματα.

Ἡ πρὸς δημοσίευσιν ὕλη ὑποβάλλεται τοῦλάχιστον δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ τεύχους, εἰς τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ δημοσιευθῇ.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐπιφυλάσσει πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνη κατὰ τὴν κρίσιν του οἰονδήποτε κείμενον.

Ἡ ὑπογραφή καὶ διεύθυνσις, τοῦ ἀποστολέως εἶναι ἀπαραίτητος, ἄλλως δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν.

Τ' ἀνωτέρω μέτρα θὰ συμβάλουν εἰς τὸ νὰ ἐκδίδεται τὸ «Περιοδικόν» ἄνευ οὐδεμιᾶς καθυστερήσεως.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΟΙ

Ἡ Γεν. Διεύθυνσις Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς μᾶς ἀπέστειλε τὸ κάτωθι ἔγγραφον :

Ἐν Ἀθήναις τῆ 4 - 11 - 66

Θέμα : «Περὶ ἀποστολῆς Νοσοκόμων εἰς Ν)μεῖον Σαουδικῆς Ἀραβίας».

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσωμεν ὅτι, τὸ Ἐθνικὸν Γενικὸν Νοσοκομεῖον τῆς πρωτεύουσῆς τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας, δυνάμει ὀγδοήκοντα (80) κλινῶν, ὅπερ πρόκειται νὰ τεθῇ ἐν λειτουργίᾳ κατ' Ἀπρίλιον προσεχοῦς ἔτους, ἐπιθυμεῖ νὰ πλαισιωθῇ κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ Ἑλληνίδων Νοσοκόμων.

Κατόπιν τούτου παρακαλοῦμεν ὅπως ἐνημερώσητε σχετικῶς τὰ μέλη τοῦ ὑμετέρου συνδέσμου.

Ἡ νοσηλευτικὴ μονὰς τοῦ ὡς ἄνω Ν)μείου θὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ μιᾶς Διευθύνουσῆς Ἀδελφῆς, ὀκτὼ ὑπευθύνων Ἀδελφῶν καὶ εἴκοσι ἀδελφῶν κατὰ προτίμησιν τῶν ἔχουσῶν Νοσοκομειακὴν ἐκπαίδευσιν καὶ πείραν καὶ τῶν κατεχουσῶν στοιχεῖα τῆς Ἀραβικῆς ἢ τουλάχιστον τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης, ἡλικίαν δὲ κυνηνομένην μεταξὺ 20 ἕως 40 ἐτῶν.

Ὑπὸ τοῦ Ν)μείου θὰ παρέχεται μισθὸς ἀπὸ 500 ἕως 1000 Σαουδικῶν Rigals (1 Rigal = 6,6 δρχ.) ἀναλόγως τῶν προσόντων καὶ ἐτῶν ὑπηρεσίας.

Πέραν τοῦ μισθοῦ θὰ παρέχεται δωρεὰν κατοικία μὲ συγχρόνους ἀνέσεις, τρεφάς, πλυντήριο, καὶ δύο μηνῶν ἄδεια διὰ κάθε συμβατικὴν διατίαν.

ΚΟΙΝ)ΣΙΣ :

1. Γραφ. κ. Ὑπουργοῦ
2. Γραφ. κ. Γεν. Δ)ντοῦ Ὑγιεινῆς

Ὁ Γεν. Διευθυντῆς Ὑγιεινῆς
ΗΛ. ΜΑΥΡΟΥΛΙΔΗΣ